

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dn. Conradi Clingii Theologi Et Ecclesiastae Celeberrimi
(dum vixit) apud Erphordiam Turingiæ, Catechismus
Catholicus, summam Christianæ institutionis III. libris
succinctim complectens**

Klinge, Konrad

Coloniae, 1570

VD16 K 1309

caput III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29452

gitudini tuę cubitum vnum. Postremò, quærite primum regnum Dei, id est, hæc per quę Christus regnat in cordibus vestris, hoc est, fidem, dilectionem, timorem Dei: his Deum colite & honorate, hæc primùm cupit Deus & exigit: & cætera, id est, corporalia adijciuntur vobis: ne igitur sitis gentes, sed fideles.

Exigit primum Dei præceptum, vt Deo soli totum cor tuum præbeas, vt illud solus inhabitet, ne ibi alius Deus locū habeat vel idolum aureum vel lignum, aut propria iustitia, aut Mammon, aut voluptas: Ego, inquit, sum Deus tuus, & non est alius præter me. Ideò Exod. 20. addidit: Zelctes fortis, id est, Ego curo te & non patiar alteri tribui meam gloriam, nõ patiar alios Deos confingi aut coli: alioqui puniam in tertiam & quartam generationē. Tale igitur cor, quod solum Dei esset habitaculum, quod esset purū, & nulli alij rei confideret, propheta Dauid sibi dari petijt. Psal. 50. Cor mundum circa in me Deus. Et sapiens Eccl. 2. Vę duplici corde &c. Vt igitur omne idolum sit alienum à corde, rogandus est, & nobis cauendum, ne vlli confidamus creaturę, nec habeamus fiduciam in propria nõstra iustitia, sed petamus misericordiam, & illā nobis exhibebit, id est, certò credamus propter Christum per misericordiam Dei. Omnē enim fiduciam nostram, eamque solam, in seipsum Deus exigit in hoc præcepto, & nulli alij creaturæ vult tribuere hanc fiducię gloriam.

CAPVT III.

ARGVMENTA.

1. *Quæ sit pura Dei adoratio.*
2. *Quomodo Deus nõ vult adorari in creatura.*
3. *Quomodo Deus vult laudari in creaturis & Sanctis suis.*

Adorare Deum, est ipsum intus in corde agnoscere, & credere creatorē & saluatorem suū, & foris publicè verbo, factō, quē colere & honorare. Sic 1. Reg. 1. dicitur, quōd Helcana pater Samuelis ascendebat de ciuitate sua statutis diebus, vt adoraret & sacrificaret Domino in Silo. Ita nos in domibus nostris, templis & vbiq; locorum quoties adoramus, inuocamus Deum, genua flectimus, manus leuamus, capita nudamus, ibi adoramus & confitemur Dño, quoniā ipse solus Dominus & Deus noster est. Sic Io. 4. dixit mulier: Patres nostri in monte hoc adorauerunt, id est, corde intus, & foris solenni cultu, id est, seruitio Deum honorarunt & confessi sunt. Sic venit Eunuchus ille Hierosolymis, adorato Deo, pfectu eò, adoraturus Deum, Acto. 8. Quoties ergo Deum esse nostrum agnoscimus ac laudamus, toties ipsum adoramus, eius auxilium & gratiam postulantes. Verum adorare in scriptura sæpè capitur pro reuerentia, quæ gestu corporis exhibetur, vt geniculatio, deosculatio, detectio capitis, &c. sicuti Regibus & magistratibus facimus ac potentibus. Sic accipitur 1. Reg. 20. de Dauid qui cum Ionatha cadens pronatus in terram, adorauit tertio, & 1. Reg. 9. Miphiboseth corruit in faciem suam, & adorauit Dauid. Marcus princeps Synagogæ procidit, petens pro defuncta filia Christum venire in domum suam. Sed adoratio propriè est, Deum agnoscere, in eum credere, & cultum ei foris exhibere. Sic adorarunt tres Magi, Matt. 2. & cæcus sanatus Ioan. 9. Ad eum modū nullus sanctorum vel angelorum adoratur. Hic cultus soli Deo proprius est: scilicet credere nostrū creatorem & saluatorem, & solam super omnia exigīt fiduciā, dilectionē & timorem. Nulli enim creaturę tantū fidere debemus, nec aliquē sic diligere & timere, sicut Deū quod solus super omnes creaturas exigīt hunc cultū fidei.

Dilectio.

Dilectionis & timoris. Sic etiam verè & rectè adoratur hisce motibus cordis Fide, & dilectione, & timore perfecto: sine his virtutibus interioribus nihil foris proderit externus cultus ceremoniarum & operum. Hic in Spiritu cōsistit vera adoratio, vt Ioan. 4. veri adoratores in Spiritu adorant, cuius externus cultus signum & contestatio est.

Deus vult in sola sua persona vel natura adorari & coli, & non in creatura scilicet vt simul cum illo creatura adoretur & honoretur: patet hoc Exod. 20. vbi Deus p̄cepit Moyse, dicens: Hęc dices filijs Israēl, Nō facietis Deos argenteos vobis, neq; aureos, &c. quasi diceret, Nolo habere honorem & adorationē meam cum creaturis commixtum: ideò peccauerunt grauitur filij Israēl Exod. 32. in fabricatione vituli aurei, quòd huic vitulo tribuerunt simul honorem & adorationem Dei. Sine dubio filij Israēl sic erant edocti à Moyse per varios & multos sermones, quòd benè sciebant hunc vitulum aureū non fore Deum, quem erexerant: & quanuis vitulum non reputarūt Deum fore, attamen in hac creatura & forma vituli voluerunt Deum colere & adorare, qui eduxerat eos de Aegypto: ideò magna plaga secuta est in populo. Ne igitur fieret deceptio vel ex simplicitate vulgi, qui creaturam simul cum creatore adoraret, aut ex delusione Sathanæ, qui vbique conatur honorem & veram adorationē Dei extinguere, atque ad creaturas adorandas homines instigare, sicut facit in gentibus, qui adorant imagines habētes fictitias aures & ora &c. sicut propheta dicit Psal. 113 & 134. Aures habent, & nō audient &c. Et Demones sunt qui coluntur in illis, vbi simul idolum & Dēmon adoratur. Ne igitur talis delusio aut deceptio occasio foret nobis peccati, p̄cepit Deus strictissimè Deut. 4. & Leuit. 26. ne sculptam similitudinem aut imaginem masculi & femine, aut iumentorum vel auium haberemus, nec

oculos ad cœlum eleuamus, videndo & adorando So-
lem & Lunam, & omnia astra cœli, ne sic decepti er-
rore adoremus ea quæ Dominus creauit in ministe-
rium cunctis gentibus, quæ sub cœlo sunt. Non vult
igitur Deus adorari in creatura, sed solus in sua diui-
na natura, essentia & virtute. At dices: Cur ergo De-
us in humanitate vel simul cum humanitate Christi
adoratur? & cur in Sacramento altaris, vbi sub specie
panis adoratur? nonne humanitas, & panis vel vinum
sunt creaturæ, non autem creator? Respondeo: Non
homines non debemus Deum in creaturis auro vel
argento adorare: Sed aliud est quod Deus assumpsit
ad se, Et cui hoc dedit ex singulari priuilegio, vt vnâ
cū Deo colatur & adoretur, sicut est humanitas Chri-
sti, cui Christo Deus dedit tale nomen, quod est super
omne nomen, vt in nomine Iesu flectatur omne ge-
nu cœlestium, terrestrium & inferorum, & omnis lin-
gua confiteatur, q̄ Dominus noster Iesus Christus in
gloria Dei patris est, Phil. 2. Ecce Deus dedit huma-
nitati Christi, vt sit in gloria Dei patris, id est, vt ho-
noretur & adoretur vnâ cū Deitate, prout est illi cō-
iuncta, alioqui separata humanitate, non adoratur:
hoc autē nulli alij creaturę dedit Deus pater, vt secū-
sit in sua gloria: nam dicit per prophetam Esa 42. Glo-
riā meam alteri nō dabo, sed hic excipitur humanitas
Christi cui dedit Deus vt sit in gloria sua. Sic in Sacra-
mento adoramus Deitatem, quæ inseparabiliter est
Christi humanitati coniuncta in vnitae personæ i-
pſius: non adoramus panem vel corpus Christi solū,
sed diuinitatem adoramus ibi coniunctam corpori
Christi: & hoc idē secundū Apostolum, quia Deus
dedit hoc humanitati Christi, vt sit in gloria Dei pa-
tris, id est, honore, adoratione &c. prout est in separa-
biliter coniuncta Diuinitati. Est enim Christus filius
Dei viui, Ioan. 11. idē adoratur. Ita non adoratur
crux Christi, prout est creatura: sed quia Christus, qui
in illa

in illa
riam p
norat
creatur
nam il
in nul
ipſo ta

D
adorar
re D E
ra. Ad
essentia
eaque
D E V
quand
ad nost
nobis I
Deus in
magnif
ctos suc
mihi ma
Galar. p
laudam
adoram
ſſi & san
sunt qu
bum De
& opere
tem virt
vult alli
ſtis, n
re

in illa passus est, Deus fuit & homo: ideò in memoriam passionis est crux, sed diuinitas Christi ibi honoratur & adoratur. Non vult ergò DEVS in alia creatura adorari, sed in sua essentia & natura solùm: nam illum honorem solus exigit sibi Deus, eò quòd in nulla creatura vllum sit praesidium, quod non ab ipso tanquam autore proficiscatur.

Deus vult laudari in creaturis & sanctis, sed non adorari. Nam hæc duo plurimùm differunt, adorare DEVM in creatura, & laudare Deum in creatura. Adoratio solam Deitatem respicit, & ipsam Dei essentiam & naturam credit, agnoscit & adorat, ab eaque auxilium petit, diligit, timet. At laudare DEVM, respicit opus Dei, quod fecit in creaturis, quando gratias agimus illi, & laudamus quòd illas ad nostrum vsu creauit, mirabiliter ordinauit, qui nobis largitur eas & conseruat. Laudatur quoque Deus in sanctis, quando à nobis glorificatur propter magnifica illa beneficia, quæ Deus contulit in sanctos suos. Sic cantat beata virgo, Lucae primo. Fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius. Galat. primo, & in me laudabant Deum. Sic sanctos laudamus in Deo, & DEVM in sanctis, non autem adoramus. Sic imagines sunt solùm memoria Christi & sanctorum suorum, nullo modo adorandæ: & sunt quasi libri laicorum, quibus student circa verbum Dei, quatenus sequantur CHRISTVM fide & opere, sicut illi sancti eum secuti sunt: Nulla autem virtus ipsis est statuis adscribenda, neque Deus vult alligari certis statuis, humana autoritate possit, neque in illis adorari aut permixtum habere honorem: Soli igitur Deo honor & gloria sit, vt Apostolus ait, 1. Timoth.

primo.

N S ALTE.